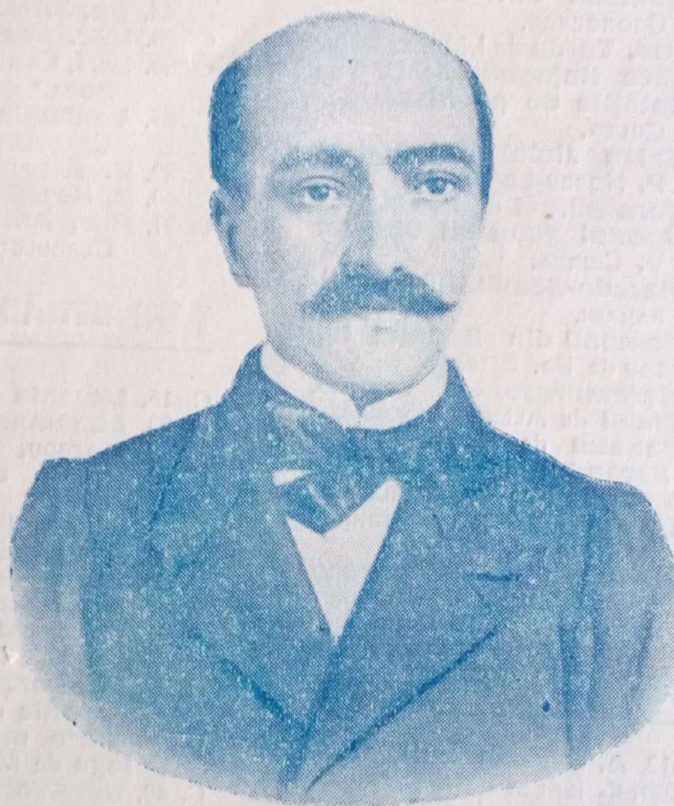
Liliana Mariana Banea.
Horia Ioan Banea.

SERIA C NUMĂRUL 89

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

„DIN LUMEA LARGĂ"

DIRECȚ. REDACȚIONALĂ PROF. UNIV. I. SIMIONESCU

VASILE ALECSANDRI

LITERATUL ȘI OMUL POLITIC

DE

VASILE M. SASSU

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ" BUCUREȘTI

Prețul Lei 8.—

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE"

***= 8 lei numărul; celelalte 5 lei.**

Numerele care lipsesc sunt vândute.

CUNOAȘTEREA ȚĂRII

C. 5. **Bucovina** de I. SIMIONESCU*
C. 7. **Dobrogea** de C. BRĂTESCU.*
C. 14. **Românii de peste Nistru** de V HAREA.*
C. 17. **Govora și Călimănești** de I. SIMIONESCU.*
C. 19. **Românii din Ungaria** de I. GEORGESCU.
C. 20. **Jud. Turda** de I. MUREȘEANU.
C. 21. **Țara Hațegului** de G. TODICA.
C. 25. **Cetățile de pe Nistru** de AP. CULEA.
C. 27. **Valea Jiului din Ardeal** de P. HOSSU-LONGIN.
C. 28. **Țara Bârsei** de N. ORGHIDAN
C. 29. **Vechiul ținut al Sucevei** de V. CIUREA.
C. 30. **Macedo-Românii** de TACHE-PAPAHAGI.
C. 31. **Românii din Banatul Jugoslav** de PR. BIZEREA.
C. 34. **Maramureșul** GH. VORNICU.
C. 39. **Blajul** de ALEX. LUPEANU-MELIN.*
C. 54. **Banatul** de D. IZVERNICEANU.*
C. 55. **Zarandul** de G. CAMBER.*
C. 57. **București** de V. MIHĂILESCU.*
C. 62. **Carmen-Sylva** (TEKIRGHIOL) de DR. COCA ODESEANU.*
C. 75. **Republica moldovenească a sovietelor** de N. SMOCHINĂ.
C. 88. **Vatra-Dornei** de I. SIMIONESCU.*

ENERGII ROMÂNEȘTI

C. 11—12. **A. Șaguna** de I. LUPAȘ. (10 l.)
C. 22. **Sp. C. Haret** de I. SIMIONESCU.
C. 24. **N. Milescu** de I. SIMIONESCU.
C. 47. **Dănilă Apostol** de N. P. SMOCHINĂ.*
C. 53. **A. Odobescu** de AL. TZIGARA-SAMURCAȘ.*
C. 56. **Iordache Golescu** de N. BĂNESCU.*
C. 63. **Gh. Coșbuc** de V. M. SASSU.*
C. 64. **A. Philippide** de I. IORDAN.*
C. 65. **N. Gane** de A. GOROVEI.*
C. 68. **Gh. Lazăr** de PAUL PAPADOPOL.*
C. 70. **G. Enescu** de M. COSTIN.*
C. 71. **C. I. Istrati** de C. KIRIȚESCU.*
C. 72. **Al. Vlahuță** de V. M. SASSU*
C. 73. **V. Pârvan** de I. ANDRIEȘESCU.*
C. 74. **Ion Creangă** pedagog și învățător de V. GHEȚEA.*
C. 76. **P. Cerna** de L. PREDESCU.*
C. 77. **Grigore Ureche și Miron Costin** de L. PREDESCU.*
C. 78. **I. Eliade-Rădulescu** de GEORGE BAICULESCU.*
C. 79. **Ep. Melchisedec** de GH. DINCĂ.*
C. 80. **P. Ispirescu** de P. I. PAPADOPOL.*
C. 82. **Cărturarii din Banat** de TRANDAFIR LAȚIA.*
C. 83. **M. Eminescu** de V. GHEȚEA.*
C. 84. **Gh. Țițeica** de N. CIORANESCU.
C. 85. **Mitr. Dosoftei** de GH. DINCĂ.*
C. 86. **Dr. I. Cantacuzino** de DR. GR. T. POPA.*
C. 87. **Veniamin Costache** de TEODOR CERBULEȚ *.
C. 89. **V. Alecsandri** de V. M. SASU*.
C. 90. **P. Hașdău** de P. PAPADOPOL.*
C. 91. **Mitr. Antim Ivireanu** de TH. CERBULEȚ. *

ȚARI STRĂINE

C. 16. **Lituania** de G. NĂSTASE.
C. 23. **Danemarca** de MAGDA D. NICOLAESCU.
C. 32. **Coasta de Azur** de I. SIMIONESCU.
C. 33. **Elveția** de TRAIAN G. ZAHARIA.
C. 35. **Austria** de I. SIMIONESCU.
C. 36. **Belgia** de TRAIAN G. ZAHARIA.
C. 37. **Afganistanul** de I. SIMIONESCU.
C. 41. **Pe urmele lui Robinson Crusoe** de I. SIMIONESCU.
C. 42. **Din Norvegia** de I. CONEA.*
C. 44. **Japonia** de I. SIMIONESCU.*
C. 45. **Intr'o mănăstire din Himalaya** de MIRCEA ELIADE.*
C. 48. **New-York** de P. COMĂRNESCU.*
C. 59. **Abisinia** de I. SIMIONESCU.*
C. 60. **Polonia** de I. SIMIONESCU.*
C. 66. **Lecturi geografice.—Asia** de I. SIMIONESCU.*
C. 81. **Sfântul munte** de AUREL COSMA.*

ISTORIE

C. 25. **Cetățile moldovenești de pe Nistru** de AP. D. CULEA.
C. 43. **Din vremea lui Ștefan cel Mare** de GEN. R. ROSETTI.*
C. 51. **Țara visurilor împietrite** (EGIPTUL) de MIRCEA HEROVANU.*
C. 61. **Date istorice și culturale din România** de CRONICAR *

SERIA C. No. 89
CUNOŞTINŢE FOLOSITOARE
DIN LUMEA LARGĂ

VASILE ALECSANDRI

In începuturile literaturii româneşti şi mai cu deosebire în poezie şi teatru, un loc de frunte l-a ocupat scriitorul moldovean Vasile Alecsandri. Desigur, asupra sufletului lui sensibil de poet a jucat un rol covârşitor natura, care apare în atâtea din poeziile lui, natura în mijlocul căreia a trăit atâţia ani la proprietatea lui dela Mirceşti, pe valea Siretului, în judeţul Roman.

Biografia.

Dacă opera lui Vasile Alecsandri a însemnat un pas hotărîtor în literatura românească, atât de săracă pe atunci, apoi despre originea familiei poetului cât şi despre data naşterii sale, nu avem încă informaţiuni precise.

In ce priveşte originea poetului documentele se combat cu înverşunare, iar în ce priveşte data naşterii divirgenţa este provocată chiar de poet, care-şi dă singur, după împrejurări, două date de naştere cu totul diferite.

Originea familiei poetului este lucrul cel mai pasionant din această biografie, având în ve-

dere naționalismul, care apare în toate acțiunile și scrierile lui Vasile Alecsandri.

Originea familiei, rămasă confuză până azi, l-a interesat mult chiar pe poet, care scrie următoarele lui Al. Papadopol-Callimach în 11 Februarie 1884:

„Sunt încântat că ai mai făcut descoperiri asupra familiei Alecsandri și aștept scrisoarea ta cu multă nerăbdare ca să o publici în „Convorbiri". Ea va fi pentru mine și ai mei un document de cel mai mare preț".

După cum arată scrisoarea de mai jos, a fiicei lui V. Alecsandri adresată lui Al. T. Dumitrescu la 20 Ianuarie 1905, nici familia poetului nu posedă vre-un act doveditor al originei familiei:

„Documente cari să stabilească originea părintelui meu, nu posed, iar din actele de cumpărare a moșiilor Mircești-Foltești, Moinești, Pătrășcani, și Borzești nu reese decât un lucru, că acele moșii au intrat în stăpânirea familiei Alecsandri prin dobândirea de către bunicul meu, Vornicul Vasile Alecsandri".

Asupra originei familiei Vasile Alecsandri au fost două păreri: 1. că ar fi italiană, 2. că ar fi evreiască. Le vom cerceta pe rând.

Chiar V. Alecsandri, spune într'o biografie din 1865:

„Familia mea este originară din Veneția. Străbunul meu, om cu inimă îndrăsneață și cu spiritul cavaleresc, veni în Moldova și puse a lui spadă în serviciul țării, se căsători cu o romancă și deveni obârșia familiei Alecsandri".

A doua versiune este, că poetul V. Alecsandri ar fi de origină evreu.

Cel dintâi a afirmat-o în 1879 M. A. Canini în broșura „La verita sulla questione degl' Israeliti":

„Cel mai distins dintre poeții români în viață, Alecsandri este de origină evreească, fiul lui Isaac Alecsandri din Triest“.

Al doilea, 1892, C. Sion, spune:

„Alecsandri. Două neamuri. Cel adevărat este grec moldovenit, au rămas în Basarabia,... ; iar cei din Moldova, deși sunt mari și bogați, dar nu sunt adevărat Alexandri, nici Moldoveni. Au fost un Mihalachi Botezatu, jidov din târgul boilor din Iași, frate cu Corbu Ochincariu, care au trăit pân pe vremea Domniei lui Ioan Vodă Sturza; acel Mihalache Botezatu au fost stolnic la Sf. Spiridon, s'au însurat și au luat o soră a șatrarului Alecsandri, și au făcut mai multe fete, și un fecior pe Vasile Mihail care au fost slugă în casă la Logofătul Iorgu Ghica; în urmă când au fost ispravnic, la Bacău, pela 1814 l-au făcut Logofăt, și atunci s'au însurat cu Elenca fata pitarului Dumitrache Cozoni dela Ocnă, și și-au luat porecla de Alecsandri de pe măsa“.

D. Prof. N. Iorga, critică afirmațiunile lui Sion astfel în „O luptă literară“ vol. I din 1905:

„Fratele lui Sion, Antohie, a luat pe sora mamei lui Alecsandri poetul... „Botezații“ erau Armeni, catolici, protestanți, Turci, ca și Evrei.. C. Sion a fost cel mai mare clevetitor de pe lume, și nu e familie moldovenească, pe care să n'o fi coborît din toate liftele, și mai ales din slugi. Faptul că Vasile Mihail și-ar fi zis Alecsandri după mamă se poate admite... Dar spusele lui Sion sunt necontenit pătate de neadevăr calomnios. Dealminterea serdarul Mihalachi Botezatul se întâmpină în 1833... Sion nu știe de un Nicolae Alecsandri Medelnicer, 1822. El face din Vasile, tatăl poetului, un medelnicer în vremea când (1822) el era Păharnic... Pe când

Sion pune pe Alecsandreşti să vie în Bacău abia în 1814, găsim pe Iordachi Alecsandri arendaş al veniturilor târgului Moineşti încă din 1808. Presupusul fiu de Evreu botezat răspundea într'o grecească elegantă beizadelei N. Şuţu. Era fără îndoială unul din cei dintâiu boieri ai ţării".

Problema este lămurită mai ales în rândurile care urmează:

„Căsătoria lui „Mihail Botezatu" cu o fată de boier, căsătoria fiului lui Mihail cu o alta nu s'ar putea lămuri în cazul unei obârşii ovrieşti a lor: aşa ceva nu se obişnuia în acele timpuri respectuoase de datină. Un Evreu botezat nu putea fi nici boier mic, iar fiul său n'ar fi ajuns boier mare..."

„De fapt, Botezatu, Cozoni, Alecsandri, sunt familii băcăoane, româneşti sau românizate. Botezaţii vin, aproape sigur, dela vre-un Ungur catolic, botezat".

In ce priveşte data naşterii lui Vasile Alecsandri o altă controversă, deşi pe mormântul dela Mirceşti stă scris:

„Ochiul lui Dumnezeu vede toate.

„Aici doarme în pace robul lui Dumnezeu Vasile Alecsandri, născut la anul 1821, Iulie 21, decedat la 22 August 1890 şi înmormântat la 26.

„Odihna ţi se cuvine, şi'n slava Cerului nobilul tău suflet va locui.

„Cavoul s'a deschis la 1 Mai 1915, de

Paulina V. Alecsandri".

Epitaful n'a lămurit lucrurile, și sunt două date în discuție 1819 și 1821. Controversa este cu atât mai mare, cu cât amândouă datele provin din afirmațiuni făcute de poet și nu pot fi verificate prin acte oficiale, pe acel timp neexistând organizată starea civilă.

In autobiografia citată de Al. T. Dumitrescu în 1905 se spune:

„Sunt născut la Bacău în anul 1821 luna Iulie, în timpul revoluției grecești, care a isbucnit mai întâiu în Moldova sub conducerea prințului Ipsilanti" și mai departe:

„Nașul meu a fost fratele maicii mele, Mihai Cozoni, om viteaz, vânător vestit în Târgu-Ocnei, care intrând în armata lui Ipsilanti, ca sutaș, muri, cu arma în mână, la Drăgășani, în Valahia".

Iar Al. T. Dumitrescu observă în lucrarea sa „Despre Alecsandri" următoarele:

„Poetul Alecsandri, născut la 21 Iulie 1821, după cum afirmă Alexandru Lahovary, sau la 1 Iulie 1821, pentru a indica ziua nedefinită a informației lui Alecsandri, nu ar fi putut să fie botezat de Mihail Cozoni, mort la 7 Iunie 1821, când are loc lupta dela Drăgășani."

Pe de altă parte, J. C. Negruzzi scrie societății „România Jună" din Viena în 1881, când aceasta voia să-l serbeze pe V. Alecsandri.

„Alecsandri a fost prin Iași. Ziua nașterii nu o știe exact, dar strâns de mine să-mi spuie care zi o are el zi a nașterii, mi-a răspuns că trebuie fixată după probabilitate ziua de 21 Iulie. Deci el ar fi născut la 21 Iulie stil vechiu 1821 la Bacău".

Ca răspuns la telegrama de felicitare trimisă de „România Jună" în 1881, în timpul serbărilor, Alecsandri răspunde:

„Sexagetarul din Mircești mulțumește din inimă membrilor „României June“ pentru urările ce a primit din parte-le și le dorește ani mulți fericiți plini de roadă folositoare neamului românesc“.

De unde urmează, că poetul a adoptat ca dată de naștere a sa 21 Iulie 1821.

Data de 1819 apare în următoarele afirmațiuni:

Bengescu, după ce spune că V. Alecsandri a fost trimis în 1884 la Paris să-și treacă examenul de bacalaureat, continuă:

„Progresele tânărului Român fură repezi; el se deprinse grabnic cu limba franceză, și după puține luni posedă bine toate materiile cuprinse în programe. Dar nu ajunsese la vârsta cerută pentru a se prezenta la Sorbona; astfel că trebui să i se aducă din Iași un act de naștere, care-l înzestră cu un an mai mult, căci el nu avea atunci (în 1834) decât 15 ani“.

Pe de altă parte, din telegrama primită de soția poetului la moartea acestuia, dela Mihail Kogălniceanu, Al. T. Dumitrescu trage următoarea concluzie:

„Vasilică și eu ne cunoaștem împreună (nedeslipiți) și am trait împreună dela vârsta de cinci ani el și de 7 ani eu“.

„Din ea, putem deduce ca dată a nașterii lui Alexandri anul 1819, ținând seamă că data nașterii lui Kogălniceanu este 1817“.

Pompiliu Eliade citează din registrul Sorbonei, care notează:

„In această țară nu este obiceiul să se facă acte ale stării civile“, iar la No. 23 scrie „Basile Alexandri, (Bacău, 14 Iunie 1819, 27 Octombrie 1835“). Și tot aceiaș mențiune figurează și în arhivele școalei de Drept din Paris.

Ultima controversă, care apare în biografia lui V. Alecsandri e cea privitoare la locul naşterii. După declaraţiile poetului rezultând din citatele de până acum, cât şi din actul de căsătorie din 3 Octombrie 1876 al primăriei comunei Mirceşti:

„Vasile Alecsandri în etate de 55 ani, născut în urbea Bacău“. Din lucrarea d-rei T. Stratilescu din 1907:

„In 1887, şcoala se strămută, în casa fostă Docan — unde s'a născut poetul Alecsandri — Str. Sf. Ilie (apoi str. Alecsandri) colţ cu str. de sus“. Din lucrarea lui D. Olănescu:

„Primăria de Iaşi dete uliţei Sf. Ilie, unde s'a născut poetul, numele de strada Alecsandri“.

Dar în aceiaş lucrare D. Olănescu revine spunând:

„Vasile Alecsandri se născu la Bacău în luna lui Iunie a anului 1821“.

După cum am văzut, din citatele mai sus menţionate, despre familia Alecsandri se cunosc relativ puţine.

Mama poetului a murit la Iaşi, în 1842, tatăl în 1854, şi colonel Ion Alecsandri, un frate mai mic în 1884, iar despre singura soră, Catinca Rolla, nu ştim nimic.

Despre moartea tatălui lui Alecsandri s'a scris în „Viitorul“ din 1915:

„Vornicul Vasile Alecsandri — tatăl poetului — a murit în casa din uliţa Sf. Ilie în anul 1854 August în 3, la ora 3 dimineaţa, în lipsa fiilor săi Iancu şi Vasile Alecsandri cari erau duşi în străinătate“.

Vasile Alecsandri, la 7 ani, îşi începe învăţătura sub îngrijirea călugărului Ghermanos, iar la 1829 este internat în Iaşi la pensionul lui G. Cuenim Foure. La 1834 este trimis la Paris pen-

tru a-şi trece bacaulaureatul la Sorbona. In acest scop se prepară cu profesorul Cotte şi examenul îl trece la 27 Octombrie 1835.

Supus dorinţei părinteşti a urmat diferite facultăţi pentru a nu isprăvi nici una şi a rămâne simplu bacalaureat.

Activitatea politică

Vasile Alecsandri, născut dintr'o familie mare boierească, era firesc să ia parte la viaţa politică a ţării lui, mai ales că a trăit într'o epocă de mari prefaceri politice pentru poporul românesc.

Intâiul rang politic îl primește Vasile Alecsandri, prin pitag gospod, în anul 1833, când este făcut comis. Intre 1840 și 1844 este spătar, iar la 1853 este ridicat la rangul de postelnic, pentru ca apoi în 1859 să ajungă vornic.

Intors în ţară fără nicio diplomă, bătrânul Alecsandri nu vrea ca fiul său să fie fără ocupaţie, și din această cauză la 1840 este numit „șef de masă la Casa pensiilor și a scutelnicilor", calitate în care rămâne până în anul 1845. In 1850 ocupă funcţiunea de arhivist la Arhivele Statului din Iași.

In acea vreme începe să apară în Principate un puternic curent naţionalist, care se grupează sub denumirea de „Partidul Naţional din Moldova" şi este condus de Grigore Cuza, fratele viitorului Domnitor.

Printre tinerii compunând acest partid este și Alecsandri, după cum o spune Kogălniceanu: „les Kogălniceanu fils, les Alecsandry, les Docan,... les Negri, et bien d'autres encore, tous jeunes gens instruits, capables et honnêtes".

In acest timp Domnitor al Moldovei era Mi-

hail Sturdza, care căutând să fie pe placul Rușilor punea tot felul de piedici nouei mișcări. Conflictul a culminat la 30 Martie 1848, când tineretul partidului întrunit în casa lui Alecu Mavrocordat (Ursu), la Copou, a baricadat strada, dar casa a fost înconjurată cu armată, majoritatea participanților prinși, iar unii au scăpat peste hotare, printre cari a fost și Vasile Alecsandri, care a trecut în Bucovina, unde a cunoscut și s'a împrietenit cu familia Hurmuzachi.

Turcia și Rusia nemulțumite de mișcările naționaliste din Principate, convin prin Convenția dela Balta-Liman din 19 Aprilie 1849 să numească pe 7 ani, de comun acord, Domnitorii din Moldova și Valahia.

Domnitorul Grigore Ghica, numit în baza acestei Convenții simpatizează cu curentul naționalist și încurajează pe unioniștii, cari luptau pentru unirea Principatelor. Astfel la 16/28 Februarie 1856 i se adresează o petiție în acest sens, semnată și de V. Alecsandri, pe atunci postelnic. Ca urmare, la 25 Mai 1856, prin decizie, se înființează la Iași Comitetul Unirii, din care face parte și V. Alecsandri și care ia ființă la 30 Mai 1856.

Printre alte puncte din programul Unioniștilor era și acela ca noul Stat să aibă capitala într'un oraș mai în centrul său, punct aprobat numai de boierii mari, ca: Ștefan Catargiu, P. Mavrogheni, Lățescu, Leon Ghica..., V. Alecsandri și A. Panu".

După Ghica a urmat în Moldova Căimăcămia lui Teodor Balș și apoi a lui Vogoride, amândoi dușmani înverșunați ai Unioniștilor.

La 30 Martie 1856, Anglia, Franța și Italia nevoind ca Slavii dela nord să se unească cu cei dela sud au provocat Tratatul dela Paris

din 30 Martie 1856, care desființează protectoratul Rusiei asupra Țărilor Române, pe care le pun sub protectoratul a 7 puteri: Anglia, Austria, Franța, Prusia, Italia, Turcia și Rusia, și prin care se stabilește că „Sultanul va convoca îndată în fiecare principat câte o adunare ad-hoc, care vor fi chemate să exprime dorințele poporului...“

Victor Place, delegatul Franței în comitetul de supraveghere al alegerilor scrie contelui Walewski, ministrul lui Napoleon al III-lea, următoarele despre poezia „Hora Unirii“, scrisă în acest timp:

„Domnul Vasile Alecsandri, poetul cel mai iubit al Moldovei, a compus după cererea mea o odă unde celebrează unirea Principatelor. Și el a scris-o pe una din ariile cele mai populare, pentru ca în curând să poată fi cântată până și în cel din urmă cătun“.

Vogoride a luat toate măsurile ca operile lui Alecsandri să nu mai fie cântate sau jucate, fiind o propagandă pentru unire, lucru afirmat de Sturdza în colecția sa de documente asupra unirei Principatelor.

„In acelaș timp, au fost date ordinele cele mai severe pentru a înăbuși orice avânt pentru unire. Muzicei militare i-a fost interzis să cânte orice imn de V. Alecsandri. Deja s'a interzis reprezentarea lui „Tândală și Păcală“, piesă de ocazie în favoarea unirii, datorită tot penei lui V. Alecsandri. Apoi tuturor bandelor de muzică li s'au interzis în viitor să mai cânte „Hora Unirii“.

In Divanul ad-hoc Vasile Alecsandri este ales deputat de Bacău.

In 1858 puterile Tratatului dela 1856 se întrunesc pentru organizarea Principatelor și stabi-

lesc să fie conduse pentru moment de Caimacanii. Sub acești Caimacani, Alecsandri este secretar de Stat al Moldovei. Cu această ocazie se vede spiritul liberal, care apare în „referatul pe care-l face către Consiliul administrativ din 25 Oct. 1858“ și în care spune la punctul 2:

„Că Principatele-Unite intrând în antica lor autonomie din minutul promulgării convenției, Moldova intră tot odată în exercițiul tuturor dispozițiilor legale, ce erau în vigoare sub cârmuirea fostului Domn Grigore Ghica; libertatea presei ce a fost arbitrar suspendată sub căimăcăniile trecute, are dar tot dreptul de a cere ca să fie din nou proclamată în țară“.

După alegerea de Domn al Moldovei a lui Alexandru Ioan I Cuza, V. Alecsandri este numit Ministru de Stat al Departamentului Afacerilor Străine, prin mesagiul princiar No. 4 din 17/29 Ianuarie 1859. Iar după ce Cuza este ales și Domn al Valahiei, Alecsandri pleacă la Paris, Londra și Turin, să anunțe faptul.

In anul 1885 este numit Ministru plenipotențiar la Paris în urma stăruințelor Regelui Carol I și ale lui Ion Brătianu, post pe care îl deține până la încetarea sa din viață.

Activitatea literară.

Vasile Alecsandri literatul a colaborat la diferite publicații ca „Dacia literară“, „Propășirea“; conduce „România literară“ (1855).

In timpul pribegiei colaborează la ziarul „Bucovina“ (1848—1850). La Paris împreună cu Russo și Bălcescu scoate ziarul „România viitoare“.

Bogata activitate literară a lui Vasile Alecsandri a apărut sub formă de volume, din care cităm:

Teatru: Farmazonul din Hârlău, 1840; Cinovnicul şi modista, 1841; Cuconul Iorgu dela Sadagura, 1844; Creditorii, 1845; Piatra din casă, 1881; Harţă Răzeşul, 1871; Despot Vodă, 1880; Fântâna Blanduziei, 1884; Ovidiu 1890.

Poezii: Poezii populare, 1866; Doine şi lăcrămioare 1853; Dumbrava Roşie, 1872; Ostaşii noştri, 1880; Balade, 1852.

Scrisori: 1904.

Toate aceste lucrări au apărut şi sub forma de colecţiuni: Socec: 2 vol., poezii, 4 vol. teatru, 1 vol. proză.

Intreaga operă a fost caracterizată de Titu Maiorescu în „Poezii şi critici", astfel:

„In Alecsandri vibrează toată inima, toată mişcarea compatrioţilor săi, câtă s'a putut întrupa într'o formă poetică în starea relativă a poporului nostru de astăzi. Farmecul limbii române în poezia populară, el le-a descris; iubirea omenească şi dorul patriei în limitele celor mai mulţi dintre noi — el le-a întrupat; frumuseţea proprie a pământului nostru natal şi a cerului nostru, el a descris-o; „chauvinismul" gintei latine şi ura contra Evreilor, el le prezintă; când societatea mai cultă a putut avea un teatru în Iaşi şi Bucureşti, el a răspuns la această dorinţă scriindu-i comedii şi drame; când a fost chemat poporul să-şi jertfească viaţa în răsboiul din urmă, el singur a încălzit ostaşii noştri cu raza poeziei".

Aceasta este caracterizarea cea mai frumoasă şi completă a operii lui Vasile Alecsandri.

In poezie, Alecsandri îşi începe activitatea cu publicarea poeziilor populare, pe care le-a adunat în peregrinările lui prin ţară, mai ales după moartea mamei sale, fapt care l-a impresionat puternic şi l-a îndurerat mult. Alecsandri

n'a fost numai un adunător al poeziilor populare, el le-a şi adăugit, le-a îndreptat vorba, încât de multe ori poeziile populare au fost adevărate poezii noui creiate de el. Din această categorie cităm: Mioriţa, Constantin Brâncoveanu, Dolca, Mihu Copilul, Toma Alimoş, Movila lui Burcel, etc.

„Român Gruie Grozovanul" începe astfel:

„„Sus pe câmpul Nistrului,
Sub poalele cerului,
La coada Ialpeului,
Unde fat' smeoaicele
Şi s'adun zernoaicele
Şi s'adap leoaicele,
Multe's, frate şi mai multe
Corturi mari, corturi mărunte!
Iar în chiar mijlocul lor
Nalţă-se un cort de covor,..."

Şi:

„Dar năuntru cine şede?
Dar în el cine se vede?
Ghirai, hanul cel bătrân
Cu hamger bogat la sân!"

Şi:

„Iar la uşa cortului
Sub stejarul mortului
Este-un biet Român legat
Legat strâns şi ferecat
Ca un mare vinovat:
Român Grue Grozovanul,
Român Grue Moldovanul",

Grue, mărturiseşte Hanului, că i-a omorît mulţi oameni şi din această cauză au rămas multe văduve. Hanul nu-l mai omoară, ci poruncește să fie dus la mânăstire. La mânăstire,

Românul se închină și pune mâna pe bardă, alungă pe Tătari, ia un cal din grajdul Hanului și călare vine înaintea cortului lui Ghirai, care văzându-l îi spune:

„Alei! Grue, viteaz mare!
Dela mine ai iertare,
De vrei numai să te prinzi,
Negrul meu să nu mi-l vinzi,
Să nu-l vinzi la Ungurean,
Nici la Turc Țarigrădean,
Să nu-l vinzi nici la Litean
Că Liteanu-i om viclean,
Ci să-l vinzi la un Român,
Că-i om drept și bun stăpân
Și de mână mai dănos
Și de suflet mai duios".

Iar Grue îi răspundea:

„Alei! mări, Han bătrân!
Ori nu știi că sunt Român?
De-s Român, sunt frate bun
C'orice cal viteaz nebun!"

Cu calul acesta Grue se ia la întrecere cu Tătarii, cari nu-l mai pot prinde și astfel el ajunge în Moldova:

„Apoi Grue se pornește
Ș'în Moldova se ivește
Ca un soare ce 'ncălzește,
Incălzește și rodește,
Că mult bine'n lume face,
Sufletul să și-l împace:
Creștinează".

Din aceiaș categorie de poezii mai cităm, „Plugușorul":

„Aho, aho, copii argați,
Stați puțin și nu mânați.
Lângă boi v'alăturați,
Și cuvântul mi-ascultați:
S'a sculat mai an
Bădica Troian..."

Şi 'n tot restul povestirei se vede cum Bădica Troian, a arat, a semănat, a venit ploaia și pământul a rodit, s'a făcut grâu. Troian l'a secerat, l-a treierat, l-a măcinat, iar Dochiana a făcut colaci:

„Apoi iară cu lopata
Rumeni îi scotea și gata.
Atunci ea'mpărția vr'o cinci
La flăcăii cei voinici
Şi 'mpărția trei colăcei
La copiii mititei,
Iară mândrului bărbat
Ii dădea un sărutat!"

Şi toate cele întâmplate lui Bădică Troian le doresc urătorii celor la cari se duc, pentru ca din belșugul lor să primească și ei ceva.

O altă poezie populară este „Colind", care se cântă în noaptea de Crăciun, după cum „Plugușorul" se cântă la anul nou:

„Sculaţi, sculaţi, boieri mari,
Florile dalbe,
Sculaţi voi, Români plugari,
Că vă vin colindători,
Si v'aduc pe Dumnezeu
Să vă mântue de rău,
Un Dumnezeu nou născut,..."

Urmează poezia populară specific românească, inexistentă în folklorul popular al altor neamuri, „Doina":

„Doină, doină, cântic dulce!
Când te-aud, nu m'aș mai duce,
Doină, doină, viers cu foc!
Când răsuni, eu stau pe loc.
Bate vânt de primăvară
Eu cânt doina pe afară,

De mă 'ngân cu florile
Şi privighetorile.
Vine iarna viscoloasă
Eu cânt doina 'nchis în casă.
De-mi mai mângăi zilele
Zilele şi nopţile.
Frunza 'n codru cât învie,
Doina cânt de voinicie.
Cade frunza jos în vale,
Eu cânt doina cea de jale.
Doină zic, doină suspin,
Tot cu doina mă mai ţin.
Doină cânt, doină şoptesc,
Tot cu doina vieţuesc".

Foarte frumos este și „Cântecul de nuntă" al Ladei; cântecul începe cu specificul „Frunză verde", ceiace arată puternica legătură dintre Român și codru, care i-a fost de atâtea ori scăparea:

„Frunză verde lăcrămioară,
Lado, Lado, surioară,
Du-te'n haine de mireasă
La bărbatul tău acasă.
Lasă mamă, lasă tată,
Că de-acum ești măritată.
Lasă frați, lasă surori,
Lasă grădina cu flori,
Că tu singură-ai să fii
O grădină de copii.
Lado, Lado, nu mai plânge,
Mijlocelul nu-ți mai frânge,
Că acasă te-i întoarce
Când pe strat inul s'o toarce,
Și la maică-ta te-i duce,
Când bondaru-a face miere,
Când a face plopul pere
Și răchita vișinele,
Să-ți alini pofta cu ele!"

Tot culegând poezii populare Vasile Alecsandri s'a influențat de forma lor și cu subiecte

populare a scris şi el poezii în această formă! O poezie, care păstrează numai forma populară este „Hora Unirii“. O poezie, care pe lângă formă mai are și subiectul popular, este „Strunga“.

„In pădurea dela Strungă,
Sunt de cei cu puşca lungă,
Care dau chiorâş la pungă!“
„Sunt de cei ce'împuşcă 'în lună
Care noaptea 'n frunză sună,
Feciori de lele nebună!“
„Fă-te 'n lături, mă creştine,
Dacă vrei să mergi cu bine“
Să rămâi cu vieață în tine!“
„In potica fără soare
Ei te așteaptă la strâmtoare
Să te prade, să te-omoare!“
„In dumbrava cea vecină
Unde buhna greu suspină,
Vezi cea zare de lumină?“
„Opt voinici cu spete late
Și cu mâneci suflecate
Stau cu puștile 'ncărcate“.

Poezia de mai sus face parte din poeziile originale ale lui Alecsandri publicate sub titlul de „Doine“. Din această categorie fac parte doine, hore, cântece haiducești, și în afară de poezia de mai sus mai putem cita: Doină, Baba Cloanța, Andrii Popa, Groza și Altarul Mânăstirii Putna.

Din poeziile enumerate vom cita din „Groza“ și „Andrei Popa“.

„Galben ca făclia de galbenă ceară
Ce-aproape-i ardea
Pe-o scândură veche aruncat afară,
De somnul cel veşnic Groze acum zăcea!
Iar după el nime, nime nu plângea!“

In jurul lui toți se întrebau de o fi oare Groza, vestitul Groza, poate vr'un haiduc cunoscut, când un moșneag îi sărută mâna și zise:

„Oameni buni! an iarnă, bordeiu-mi arsese
Și pe-un ger cumplit
Nevasta-mi cu pruncii pe câmp rămăsese!
N'aveam nici de hrană, nici țol de 'nvălit!"
Nu așteptam alta din mila cerească
Decât a muri.
Când creștinul ista, Domnu'l odihnească"
Pe-un cal alb ca iarna în deal se ivi,
Și-aproape de mine calul își opri".
„Nu plânge, îmi zice, n'ai grijă, Români,
Fă piept bărbătesc;
Na, să-ți cumperi haine și casă și pâne...
Și de-atunci copii-mi, ce-l tot pomenesc!
Oameni buni! de-atunce în tihnă trăesc".

Un alt hoț sau haiduc vestit, a fost Andrii Popa, despre care Gh. Adamescu, ne spune într'o notiță a „Poezii"-lor lui Alecsandri, că „a cutreierat țara 7 ani întregi, fără a-l putea prinde vre-o poteră. La anul 1818, Mihai Cozoni, unchiul autorului, a fost însărcinat, prin poroncă domnească ca să puie mâna pe acel hoț vestit. Deci, întâlnindu-l la Valea-Seacă, l-a ucis din fuga calului, după o cruntă luptă de câteva ore:"

„Cine trece 'n valea-Seacă
Cu hamgerul fără teacă
Și cu pieptul desvălit?
Andrii-Popa cel vestit!"
„Șapte ani cu voinicie
Și-au bătut joc de domnie
Și tot pradă ne'ncetat,
Andrii-Popa, hoț bărbat!"

Frumos este arătat și felul cum Ștefan cel Mare a ales locul pe care este ridicată azi Mânăstirea Putna:

„Altarul Mânăstirei Putna“:

„Hai la goană de neferi!
Hai la horă de mueri!“
„Domnul Ştefan, viteaz mare, ce a dat groaza prin păgâni,
Locaş sfânt Creştinătăţii astăzi vrea să facă dar,
Şi pe malurile Putnei, cu vitejii săi Români,
Insuşi merge să aleagă locul sfântului altar“.

Domnul Ştefan trage cu arcul:

„Zbârnâe coarda din arcu-i, fulgeră săgeata 'n vânt,
Piere, trece mai departe şi într'un paltin vechiu s'au frânt“
— „Acolo, fi-va altarul!“ — zice falnicul monarc,
Ce se'nchină şi se pleacă pe răsboinicul său arc“.

O altă categorie de poezii a lui Vasile Alecsandri a fost cele adunate sub denumirea de „Lăcrămioare“, iar altele de „Mărgăritărele“. Lăcrămioarele sunt aproape toate inspirate din dragostea pentru Elena Negri, sora lui Costache Negri, cel mai bun prieten al poetului. Dragostea lui Alecsandri a început de pe când se afla la moşia lui Negri, la Mânjina, în 1845, dovadă poezia „8 Martie 1845“, scrisă la Blânzi, în care spune:

„Veniţi năluci scumpe, dorinţi, visuri mărețe,
Ca pasări călătoare la cuibul înflorit.
Veniţi de 'ngânaţi vesel a mele tinereţe,
Căci steaua fericirii în ochi-mi a lucit...
Iubesc şi sânt iubit!“

N. Patraşcu o descrie astfel pe Elena Negri: „Elena N., era atunci tânără încă, despărţită de un bărbat ce nu ştiuse să-i inspire iubire. In lume, ea era dama afabilă şi plină de spirit.

Când intra în serate, însoțită de sora sa C., gătite amândouă și împodobite în rochii de bal, se năștea în jurul lor un murmur obștesc de admirație. Un portret fotografic în văpsele, făcut în Iași, cam pe la 1844, reprezintă pe Elena N., un cap frumos în toată puterea cuvântului, purtând după moda timpului zulufi scurți, cu două cărări în loc de una. Părul negru, mătăsos, cu reflexuri albastre, ochii superbi, mângâioși, și negri ca și sprâncenele. Nasul și gura potrivite".

Elena Negri, bolnavă de tuberculoză, pleacă în Italia, la Veneția, în 1846, iar Alecsandri scrie poezia „Despărțirea", care începe astfel:

„Te duci, iubită scumpă, în țărmuri depărtate,
Lăsând frumoasa țeară, surori, prieteni, frate,
Lăsând în al mieu suflet un mult amar suspin!"

și termină cu versurile:

„Și când va fi lumină, și când în miez de noapte
Vei asculta cu lacrimi a îngerilor șoapte,
Zi, draga mea, atunce, precum oiu zice eu:
„Nu e ființă 'n lume ca mine de iubită!
Amorul mă 'ncunună cu-o rază strălucită,
Veneția m'așteaptă zâmbind la visul mieu!"

Dragostea Elenei Negri a inspirat lui Alecsandri poezii numeroase. Dintre ele „Steluța" a fost cea mai popularizată, fiind pusă și pe note. Chiar poetul a pus-o în fruntea volumului „Lăcrămioare"; „Steluța" începe astfel:

„Tu care ești pierdută în neagra veșnicie,
Stea dulce și iubită a sufletului mieu!
Și care-odinioară luciai atât de vie,
Pe când eram în lume tu singură și eu!"

„Mărgăritărelele" sunt poeziile privind dragostea lui Vasile Alecsandri pentru o oarecare

Margareta, și unele poezii istorice. Din prima grupă cităm: Cântecul Margaretei, Ce gândești, O! Margareta?, Iahtul, Floarea Oceanului, Adio; iar dintr'adoua: Sentinela română, Deşteptarea României, N. Bălcescu murind, Hora Unirii, Inșiră-te mărgărite.

Poezia „Deşteptarea României" scrisă în 1848, începe astfel:

„Voi ce stați în adormire, voi ce stați în nemişcare,
N'auziți prin somnul vostru acel glas triumfător,
Ce se'nalță pân' la ceruri din a lumii deşteptare,..."

şi urmează astfel:

„Până când în țeara noastră tot străinul să domnească?
Nu sânteți sătui de rele, n'ați avut destui stăpâni?..."

„Sculați frați de-același nume, iată timpul de frăție!
Peste Molna, peste Milcov, peste Prut, peste Carpați
Aruncați brațele voastre cu-o puternică mândrie
Și de-acum pe veșnicie!
Cu toți mânile vă dați!"

Vasile Alecsandri a scris o mare grupă de poezii, în general scurte, din patru strofe, fiecare strofă a patru versuri. In aceste poezii găsim frumoase tablouri de natură, spre exemplu: iarna (Miezul iernii, Gerul, Viscolul, Iarna, Sfârșitul iernei, Sania, Bradul), Toamna: (Sfârşit de toamnă, Secerișul, Cositul), primăvara: (Oaspeții primăverii, Cucoarele, Paștele, Plugurile, Sămănătorii), Mirceștii: (Serile la Mircești, Lunca din Mircești), etc.

In „Serile la Mircești" apare Alecsandri în biroul lui de lucru, la țară:

„Perdelele's lăsate și lampele aprinse;
In sobă arde focul, tovarăș mângâios,
Și cadre-aurite ce de păreți sunt prinse
Sub palida lumină apar misterios".

„Afară plouă, ninge; afară-i vijelie,
Şi crivăţul aleargă pe câmpul înnegrit;
Iar eu, restrâns în pace, aştept din cer să vie
O zână drăgălaşă cu glasul aurit".

Alecsandri era un iubitor al naturii, dar iarna îi plăcea mai mult văzută din casă, cu poezia focului din sobă.

Bucuria venirii primăverii apare în două poezii:

„Sfârşitul iernii":

„S'a dus zăpada albă de pe întinsul ţerii,
S'au dus zilele babei şi nopţile veghierii;
Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ
Se'ntind cărări uscate de-al primăverii vânt".
„Lumina e mai caldă şi'n inimă pătrunde;
Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde,
Pâraele umflate curg iute şopotind
Şi mugurii pe creangă se văd îmbobocind".

„Plugurile":

„Noroc bun!... Pe câmpul neted ies Românii cu-a lor pluguri!
Boi plăvani în câte şase trag, se opintesc în juguri.
Braţul gol apasă 'n coarne; fierul taie brazde lungi
Ce se'nşiră'n bătătură ca lucioase, negre dungi".

Una din cele mai frumoase poezii din această grupă este „Concertul în luncă":

„In poiana tăinuită unde sbor luciri de lună,
Floarea oaspeţilor Luncii cu grăbire se adună
Ca s'asculte-o cântăreaţă revenită 'n primăvară
Din străinătatea neagră unde-i viaţa mult amară".
„Roiu de flacări uşurele, Lucioli scânteietoare
Trec în aer, stau lipite de lumânărele 'n floare,
Răspândind prin crengi, prin tufe, o văpaie albăstrie
Ce măreşte 'în miezul nopţii dalba luncii feerie".
„Iată vin pe rând păreche şi pătrund colo'n poiană
Bujorelul vioiu, rumen, cu nălţuţa odoleană,
Frăţiori şi romăniţe, care se aţin la drumuri,
Clopoţei şi măzărele îmbătate de parfumuri".

„Iată frageda sulcină, stelișoare, blânde nalbe,
Urmărind pe busuiocul iubitor de sânuri albe;
Dediței și garofițe pârguite 'n foc de soare;
Toporași ce se închină gingașelor lăcrămioare".
„Vine cimbrul dela câmpuri cu fetica dela vie,
Nufărul din baltă vine întristat fără soție,
Și cât el apare galben, oacheșele viorele
Se retrag de el departe, râzând vesel între ele".

Incepând dela 1870 Alecsandri scrie majoritatea poeziilor epice, grupate în „Legende" și „Ostașii noștri".

Dintre legende cităm pe a rândunicăi și a ciocârliei, apoi „Pohod na Sybir" sau poeme ca „Dan căpitan de plai", „Dumbrava roșie", „Gruie Sânger".

„Legenda Rândunicăi":

„Când se născu pe lume voioasa Rândunică,
Ea nu avea făptură și-aripi de păsărică,
Fiind al cununiei rod dulce, dismierdat,
Copilă drăgălașă de mare împărat".

Fata a fost urmărită de un Sburător, care a prins-o în brațe, iar ca să scape a fugit în cer sub chip de rândunică:

„Atunci și-a ei rochiță nălțându-se în vânt
Topitu-s'au în ploie de raze pe pământ,
Și până'n faptul zilei crescut-au flori din ele,
Odoare-a primăverii: Rochiți de Rândunele!"

„Legenda Ciocârliei":

„De când erau ca iarba anticii codri deși,
Și mici ca mușunoaie Carpații urieși,
Și văile profunde și latele vâlcele
Ca pe o apă lină ușoare vălurele;
De când în lume lupii erau păstori de oi
Și urșii cu cimpoaie mânau cirezi de boi;
De când purta 'n cosițe Ileana Cosinzeană
O floare cântătoare, o floare năsdrăvană,
N'au fost copilă'n 'n viață mai dulce, mai aleasă
Decât frumoasa Lia, fecioară 'mpărătească!"

Şi mai departe:

„Ea are-o faţă albă de flori de lăcrămioare,
Şi ochi cereşti, albaştri ca floarea de cicoare
Şi-un păr ce străluceşte pe fruntea sa bălaie
Căzând, fuior de aur, dealung până'n călcaie,
In cât pe câmpul verde când trece zâmbitoare
Se pare c'o urmează prin aer fulgi de soare".

Dar fericirea ei este de scurtă durată:

„Dar cruntul blăstem sboară, se sue pân' la Lia,
Şi-a soarelui mireasă lovită, fulgerată,
Din ceruri cade 'n mare lucind ca o săgeată".
„Ah! mare i-a fost visul şi scurtă fericirea!
Iubirea i-au dat moartea, şi moartea nemurirea!
Iar sufletu-i ferice luat-au forma vie
De-o mică drăgălaşă, duioasă Ciocârlie
Ce veşnic către Soare se'nalţă 'n adorare.
„Chiemându-l primăvara, cu dulcea ei cântare".

In „Pohod na Sybir" se descrie felul cum erau duşi în Siberia condamnaţii la deportare, pe timp de iarnă:

„Sub cer de plumb întunecos,
Pe câmp plin de zăpadă
Se trăgănează 'ncet pe jos
O jalnică grămadă
De oameni trişti şi îngheţaţi
Cu lanţuri ferecaţi".

Pentru ca să isprăvească astfel, când e vorba de un popas:

„Treptat omătul spulberat
Se'ntinde ca o mare,
Şi creşte, şi sub el treptat
Convoiu 'ntreg dispare,
Şi 'n zori tot câmpu-i învălit
Cu un giulgiu nemărginit".

Rezumatul legendei „Dumbrava roșie", subiect inspirat din Cronica lui Neculce, este astfel rezumat de C. Loghin în „Istoria Literaturei române":

„Ademeniți de un vis măreț, craiul Albert al Poloniei năvălește cu ostășime și magnați în Moldova. Populația țării pribegește cu tot avutul spre munți, iar bărbații, chemați de buciumele mobilizării se adună în jurul lui Ștefan cel Mare. Pe când tabăra polonă, în ajunul bătăliei, petrece în cântece, ospețe și orgii. Românii, la focurile din poeni, își amintesc de luptele trecute, jurând moarte năvălitorilor. Ștefan cel Mare, într'o cuvântare avântată, își înflăcărează soldații. După aceasta dă ordin să se arunce cu asalt în tabăra polonă, care s'a înconjurat cu'n lanț de care. Lupta se încleștează aprig, de o parte și de alta cad voinicii. Cade și Herbor Lucasievici, mâna dreaptă a Craiului. Atunci intră în luptă ultimile rezerve: dela Poloni în frunte cu veteranul Toporschi, dela Români cu bătrânul Cârjă. Bătrânii se pun alături de-oparte, privind la cetele lor încăerate. Polonii sunt culcați la pământ de buzduganele Românilor, iar cei ce rămân o iau la goană disperată. Din urmă Ștefan, cu o ceată de boeri și copii de casă, spulberă ultimile rămășițe polone".

„Opt mii de Leși, făcuți prizonieri, trag în pluguri ca să are o poiană țelinoasă, în care a fost sămănată ghindă și din care a răsărit Dumbrava Roșie".

Legenda are mai multe subtitluri: Visul lui Albert, Țeara în picioare, Tabăra Leșească, Tabăra română, Ștefan cel Mare, Asaltul, Lupta, Aratul:

In partea întâia se vede visul lui Albert:

„Albert, craiul Lehiei, trufaş, semeţ, uşor,
Adimenit, se crede stăpân pe viitor,
Şi-aruncă ochi de pradă pe ţerile vecine:
„Care din ele, zice, mi-ar cuveni mai bine?
El stă puţin pe gânduri, apoi cu mare glas;
Moldova este pragul întâiului mieu pas.
In ţara acea mică, ne-încetat lovită
De duşmani fără număr şi'n veci nebiruită,
In care toţi bărbaţii sunt smei ce s'au luptat
Cu Leahul, cu Maghiarul, cu Turcul încruntat.
Şi unde pe sub iarbă câmpiile frumoase
Ascund troiene albe de-a duşmanilor oase,
Un Domn viteaz, un Ştefan, adună de mulţi ani
O glorie ce-i demnă de-ai lumii suverani!
Voiu merge la Moldova, la Ştefan drept voiu merge,
Şi luciul de pe frunte-i cu spada voiu şterge,
Iar lumea îngrozită, privind spre răsărit,
Vedea-va'n loc de soare al mieu chip strălucit!"

Legenda „Dan căpitan de plaiu" este rezumată astfel de C. Loghin:

„Prinzând de veste solitarul Dan că Tătarii au năvălit iarăşi în ţară, porneşte împreună cu tovarăşul său de arme Ursan împotriva lor. Amândoi se slobod în mijlocul cetelor tătărăşti, taie în dreapta şi în stânga, până ce Ursan, rănit, este răpit din mijlocul cutropitorilor de fata sa cu inimă de voinic, Fulga. Dan este rănit şi e dus prizonier peste Nistru. Hanul îi propune libertatea, dacă se leapădă de legea strămoşească. Dan refuză indignat, dar este învoit să-şi mai vadă odată ţara. După ce şi-a sărutat lung pământul ţării, se întoarce la Tătari, ca pe vremuri consulul Regulus la Cartaginea, şi, înconjurat de aureola martiriului naţional, cade mort în cortul Hanului".

„Dan căpitan de plaiu":

„Uimit, Ghirai se scoală, cu mâna lui disface
Unealta de robie sub care leul zace,

Cumplitul lanţ ce-l leagă cu strânse noduri sute,
Şi zice grabnic: „Tată, ia calul mieu şi du-te!“
Bătrânul Dan ferice se duce, Nistrul trece,
Şi'n aerul Moldovei se umflă pieptu-i rece,
Şi inima lui creşte, şi ochi-i plini de jale
Cu drag privesc prin lacrimi podoaba ţerii sale“.

Tot din acest grup de poezii face parte şi „Cântecul Gintei latine“, cu care s'a prezentat Vasile Alecsandri în 1878, la concursul dela Montpellier, pentru cea mai bună poezie despre popoarele latine şi a fost premiat. Poezia a fost tradusă şi în limba franceză:

„Latina gintă e regină
Intr'ale lumii ginte mari;
Ea poartă'n frunte-o stea divină
Lucind prin timpii seculari.
Menirea ei tot înainte
Măreţ îndreaptă paşii săi,
Ea merge'n capul altor ginte
Vărsând lumină'n urma ei“.

Grupul poeziilor „Ostaşii noştri“ este inspirat din războiul Independenţei dela 1877—78. Din acest grup cităm: Balcanul şi Carpatul, Peneş Curcanul, Sergentul.

„Balcanul şi Carpatul“, scrisă în 1877 în preajma independenţei pune în faţă două lumi „Balcanul“, imperiul otoman în decadenţă şi „Carpatul“, tinerele Principate române:

„Balcanul şi Carpatul la Dunărea măreaţă,
Ca doi giganţi năprasnici stau astăzi faţă'n faţă.

Şi-aprinşi de dor de luptă cu ochii se măsoară,
Cu glasul s'ameninţă, cu gândul se doboară,
Zicând: „Nu pot să'încapă doi paloşi într'o teacă!
E scris din noi doi unul în pulbere să treacă!“

Balcanul zice:

„Carpatule vecine,
De nu pleca-vei fruntea, amar va fi de tine,
Căci răpezi-voiu grabnic din plaiurile-mi nalte
Torente 'nnecătoare deprinse ca să salte
Din maluri peste maluri, din munte peste munte,..."

Iar Carpatul îi răspunde:

„Balcane, a ta trufie
Arată că tu astăzi căzut ești în pruncie.
Nevoie ai de-o cârjă ruina-ți s'o supoarte,
Căci ești acum, sărmane, ajuns la prag de moarte.
Ai fost odinioară gigant prin înălțime,
Amar prin fanatismu-ți, puternic prin cruzime!
Ai revărsat pe lume și groază și rușine..."

Şi:

„Eşti șters din cartea lumii, tu care din vechime
Stai rezemat în somnu-ți de-o putredă mărime?
Şi vrei să ții în lanțuri popoarele creştine?
Şi vrei, Balcane gârbov, eu să mă 'nchin la tine?
Dar n'auzi cum te râde și Dunărea și Marea?
Deviza ta-i sclavia și-a mea neatârnarea!"

„Peneş Curcanul" simbolizează avântul cu care au plecat ostașii români în războiul independenței:

„Plecat-am nouă din Vaslui
  Şi cu sergentul zece
Şi nu-i era, zău nimărui
  In piept inima rece.
Voioși ca șoimul ce-l ușor
  Ce sboară de pe munte,
Aveam chiar pene la picior,
  Şi-aveam și pene'n frunte".
„Toţi Dorobanţi, toţi Căciulari,
  Români de viță veche,
Purtând opinci, sumani, ițari,
  Şi cuşma pe-o ureche.
Ne dase nume de curcani

Un hâtru, bun de glume;
Noi am schimbat lângă Balcani
Porecla în renume!"
„Din câmp, de-acasă, dela plug
Plecat-am astă vară
Ca să scăpăm de Turci, de jug
Sărmana scumpă țară.
Așa ne spuse'n graiul său
Sergentul Mătrăgună,
Și noi ne-am dus cu Dumnezeu,
Ne-am dus cu voe bună".

„Sergentul", este întâlnirea, sergentului rănit la Plevna, cu un batalion rusesc, care-i dă onorul:

„Pe drumul de costișe ce duce la Vaslui
Venia un om, cu jale zicând în gândul lui:
„Mai lungă-mi pare calea acum la'ntors acasă...
Aș vrea să sbor, și rana din pulpă nu mă lasă!"

Și:

„Opinca-i era spartă. căciula desfundată,
Dar fruntea lui de raze părea încoronată.
Calică-i era haina, dar strălucia pe ea
Și crucea Sfântul Gheorghe ș'a României Stea".

Și:

— „Dar ce rang ai, voinice! — „Am rang... de Dorobanț!"
Atunce Colonelul, dând mâna cu Sergentul,
Se'ntoarce, dă un ordin. Pe loc tot regimentul
Se'nșiră, poartă arma, salută cu onor
Românul care pleacă trăgând al lui picior".

In anul 1840 Alecsandri, C. Negruzzi și M. Kogălniceanu primesc însărcinarea să conducă Teatrul Național din Iași. Teatrul românesc pe atunci nu exista, adică nu erau piese de teatru scrise în românește, cu subiecte din viața națională. V. Alecsandri și-a luat asupra lui să formeze acest repertoriu. Din această cauză, teatrul lui Alecsandri a mers progresiv, începând cu canțonete, continuând cu scenete, vo-

deviluri, librete de operetă, comedii, drame sociale, drame istorice.

Piesele lui V. Alecsandri nu sunt totdeauna originale. Multe din ele sunt localizări. D. profesor universitar Charles Drouhet, care a făcut un studiu în această privință, conchide, că originale ar fi numai „Iorgu dela Sadagura". „Iașii în Carnaval", Sânziana și Pepelea" și cele 32 comedii într'un act, în afară de „Milo Director" și „Florin și Florica".

In comediile lui V. Alecsandri sunt aduse în scenă personagii din toate păturile sociale, țărani, meseriași, negustori, intelectuali, boeri. In comedii apare ura pentru străini, pe cari-i pune să vorbească în româneasca lor stricată.

Comicul din comediile lui Alecsandri nu rezultă atât din intriga naivă, cât din costumele personagiilor, numele lor. Multe din aceste comedii au rămas numai material documentar pentru istoricul teatrului românesc și gradul de cultură al societății noastre dintre 1840—1870.

Din teatrul lui Alecsandri partea care mai trăește și azi și care are o valoare literară, sunt dramele istorice.

Dintre cantonete citām: Șoldan Viteazul, Barbu Lăutarul, Surugiul, Herșcu Boccegiul. Clevetici ultrademagogul, Sandu Napoilă ultraretrogradul.

Vodeviluri: Piatra din casă, Rămășagul, Nunta țărănească, Cinel-Cinel, Rusaliile, Arvinte și Pepelea, Florin și Florica.

Scenete: Stan covrigarul, La Turnu-Măgurele.

Librete de operetă: Craiu nou, Scara mâței, Harță răzeșul.

Comedii: Iorgu dela Sadagura, Creditorii, Iașii în Carnaval, Boeri și Ciocoi, în care apare societatea românească dintre 1846 — 1850 sau

1840—1846, după cum o indică chiar Alesandri.

Drame sociale: Lipitorile satelor.

Drame istorice: Cetatea Neamţului, Despot Vodă, Fântâna Blanduziei, Ovidiu.

După „Istoria literatrii române“ a d-lui prof. C. Loghin vom da câteva rezumate de piese:

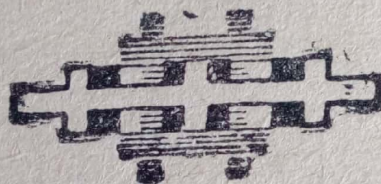
„Boeri şi Ciocoi“: „Boerimea din ţară e reprezentată prin vrednicul Stâlpeanu şi ambiţiosul Hârzobeanu; ciocoimea prin banul Vulpe, postelnicul Evghenides, aga Neamuş, pitarul Slugărică, Lipicescu, şi cucoana Tarsiţa; tinerii bonjurişti prin Radu şi Elena, iar ţărănimea prin „opinca nevăcsuită“, „Arbore răzeşul“.

„Ciocoimea în frunte cu Hârzobeanu ajunge la conducerea ţării şi-şi face de cap: jupoaie pe ţărani, drămăluesc dreptatea, vând interesele ţării pentru cele personale, primesc mituеală ş. a. m. d. Exasperat, poporul, în frunte cu Radu, se răscoală şi răstoarnă guvernul. Stâlpeanu ia conducerea ţării, iar ciocoii îşi primesc pedeapsa“.

„Fântâna Blanduziei“ este inspirată din oda lui Horaţiu „Fons Bandusiae“: „Horaţ trăieşte la ţară, departe de sgomotele oraşului. Cu toată vârsta înaintată îi înmugureşte în inimă o dragoste târzielnică pentru Getta, care însă începuse relaţii de dragoste cu Gallus, un sclav al lui Horaţ. Răpit de frumuseţea ei, Horaţ isbuteşte s'o răscumpere dela stăpânul său şi într'un moment de slăbiciune îi destăinueşte dragostea. Getta este silită să-i mărturisească şimpatia pentru Gallus. In culmea mâniei Horaţ, se gândeşte să-i omoare, dar senina resemnare îl face să asculte de glasul raţiunei. El îi iartă şi le redă libertatea“.

„Ovidiu“: „Ovid, răsfăţatul poet al Romei, cucereşte inima Iuliei, nepoata lui Octavian Au-

gust. Duşmanii săi personali ţes intrigi în jurul acestei dragosti, până ce August exilează pe Ovid la Tomis (Constanţa de azi). Aici Ovid este expus la cele mai mari lipsuri şi într'o luptă cu barbarii este rănit de moarte. In momentul când să-şi dea sufletul apar Iulia şi ceilalţi prieteni, ca să-i aducă ştirea graţierii lui. Intr'o strălucită viziune Ovid proroceşte naşterea şi creşterea poporului român şi moare".

ENERGII STRĂINE

A. 28. **Oameni de inițiativă** de APOSTOL D. CULEA.
A. 29. **Henri Ford** de ING. N. GANEA.
A. 35. **Din viața oamenilor întreprinzători** de APOSTOL D. CULEA.
A. 40. **M. Berthelot** de M. ZAPAN.
A. 42. **Goethe ca naturalist** de PROF. I. SIMIONESCU.
A. 53. **E. Roux** de DR. G. MARINESCU.*
A. 58. **Newton** de O. ONICESCU.*
A. 66. **Din viața marilor fizicianl și chimiști** de C. ALLACI.*
A. 67. **Descartes** de O. ONICESCU.*
C. 45. **Olarul Savant** de I. SIMIONESCU.*
C. 67. **N. Machiavelli** de VL. BOANTĂ.*
C. 69. **I. Urban-Jarnik** de A. GOROVEI.*

ASTRONOMIE

A. 15. **Planeta Marte** de ION PAȘA.
A. 16. **Dela Omer la Einstein** de GENERAL SC. PANAITESCU.
. 22. **Nebuloasele** de M. E. HEROVANU.
A. 24. **Scrisori cerești (Meteorite)** de I. SIMIONESCU.
A. 26. **Mercur și Venus** de C. NEGOIȚĂ
A. 68. **Stele noui** de C. ARGINTEANU.*

FIZICO-CHIMIE

A. 18. **Razele X** de AL. CIȘMAN:
A. 21. **Fulgerul și trăsnetul** de C. G. BRADEȚEANU.
A 25. **Din istoricul electricităței** de STEL. C. IONESCU.
A. 30. **Noțiuni de electricitate** de ING. CASETTI.
A. 38. **Electrochimia și electroliza** de N. N. BOTEZ.
A. 41. **Izvoare actuale de energie** de E. SEVERIN.
A. 63. **Circulația materiei** de PROF. I. SIMIONESCU.*
D. 4—5. **Aerul lichid** de ILIE MATEI.
D. 25. **Gazele otrăvitoare** de DR. M. ZAPAN.*

ȘTIINȚELE NATURALE

a) Zoologie

A. 4. **Albinele** de T. A. BĂDĂRĂU.*
A. 8. **Furnicile** de I. BĂDĂRĂU.
A. 14. **Porumbeii mesageri** de V. SADOVEANU.
A. 20. **Protozoarele** de I. LEPȘI.
A. 50. **Șobolani și șoareci** de PROF. RADU VLĂDESCU*.
A. 59. **Fluturii de zi** de I. SIMIONESCU.*.
A. 60. **Fluturii de noapte** de I. SIMIONESCU*.
A. 64. **Paseri de apă** de C. S. ANTONESCU*.
A. 74. **Instrumente omenești la plante și animale** de I. SIMIONESCU.*
B 59. **Insectele vătămătoare arborilor roditori.** de GH. FINȚESCU.*

b) Botanică

A. 23. **Bacteriile folositoare** de I. POPU-CÂMPEANU.
A. 56. **Plante carnivore** de I. POPU-CÂMPEANU.*
A. 65. **Flori de primăvară** de I. SIMIONESCU.*
A. 71. **Plante străine din comerț** de I. POPU-CÂMPEANU.*

c) Geologia-Paleontologia

A. 3. **Gazurile Naturale** de I. SIMIONESCU*.
A. 33. **Animale de demult** de I. SIMIONESCU.
A. 34. **Lămurirea potopului** de I. SIMIONESCU.
A. 49. **Petrolul** de I. SIMIONESCU.*
A. 54. **Cutremurile** de I. SIMIONESCU.*
A. 57. **Chilimbarul** de A. RABICHON.*
A. 62. **Sarea** de I. SIMIONESCU.*

d) Anatomie-Fiziologie

A. 17. **Cum vedem** de DR. I. GLAVAN
A. 37. **Ficatul și boalele lui** de DR. M. CĂHĂNESCU.
A. 47. **Vitaminele** de DR. N. GAVRILESCU.*
A. 55. **Cum birue viața** de DR. V. ZAHARESCU.*
A. 61. **Glande cu secreție internă** de DR. C. PARHON.*

e) Biologie

A. 43. **Viața'n munți** de I. SIMIONESCU.*
A. 45—46. **Fauna Mării Negre** de BĂCESCU M. și CĂRĂUȘU S.*
C. 10. **Viața în adâncul mărilor** de C. MOTĂȘ.

MEDICINĂ-IGIENĂ

A. 72. **Tutunul, fumatul, și sănătatea** de DR. N. GAVRILESCU.*
A. 73. **Boalele inimei** de DR. C. BACALOGLU.*
A. 75. **Cancerul** de DR. I. GHEORGHIU.*
B. 8. **Sifilisul** de DR. E. GHEORGHIU.
B. 9. **Despre scarlatină** de DR. I. GHEORGHIU.
B. 14. **Pelagra** de PROF. V. BABEȘ.*
B. 33. **Mama și copilul** de PROF. M. MANICATIDE.*
B. 40. **Frigurl de baltă** de DR. T. DUMITRESCU.

B. 44. **Conjuctivita granuloasă** de Dr. Glăvan.
B. 45. **Buruieni de leac** de A. Volanschi.
B. 49. **Lingoarea** de Dr. I. Dumitrescu.
B. 50. **Blenoragia sau sculamentul** de Dr. N. Ioan.
B. 52. **Apa de băut** de Dr. I. Bălteanu.
B. 53. **Tifosul exantematic** de Tudor Dumitrescu.
B. 57. **Cum să trăim** de Dr. F. Grünfeld.

AGRICULTURĂ

B. 20. **Răsadniţa şi plantele din răsad** de V. Sadoveanu.
B. 38. **Sfecla de zahăr** de C. Lacriţeanu.
B. 47. **Cultura tomatelor** de I. Isvoran.
B. 51. **Practica agricolă** de A. Bejenaru,
B. 56. **Cartoful** de I. Popu-Câmpeanu.
B. 65. **Plante de nutreţ** de Petronius Bejan.*
B. 67. **Lupta contra secetei** de M. Gr. Hulubei.*
D. 37. **Yucca, o nouă plantă textilă** de Fr. Brandrup.*

GOSPODĂRIE

B. 42. **Sfaturi practice** de Ing. A. Schorr.
B. 46. **Sfaturi casnice** de Maica Raluca.
B. 48. **Reţete pentru gospodine** de Maica Raluca.
B. 54. **Boalele animalelor** de I. Popu-Câmpeanu.
B. 60. **Vaca cu lapte** de M. Gâtan.
B. 61. **Mierea şi Ceara** de Const. Ionescu-Cristeşti,*
B. 63. **Creşterea păsărilor şi boalele lor** de Petronius Bejan.*
B. 64. **101 feluri din ouă** de Sanda Marin*
B. 63. **101 Feluri din cartofi** de Sanda Marin.*
B. 69. **Laptele şi produsele lui** de Dr. Marin Gâtan.*

INDEMNURI PRACTICE

B. 55. **Lucrări din pănuşi de porumb** de Titus G. Minea.
B. 58. **Lucrări din pae şi sorg** de Titus G. Minea.*
D. 26. **Impăerea păsărilor** de N. C. Panescu.*
D. 29. **Scoaterea petelor** de Victoria A. Velculescu.

MECANICĂ

D. 2. **Motorul Diesel** de Ing. Casetti.*
D. 7—9. **Locomotiva** de Ing. Casetti.
D. 13. **Gări şi trenuri** de G. Şiadbei.
D. 19. **Fotografia** de Dr. M. Zapan.
D. 21. **Şase montaje de radio** de Dr. M. Zapan.
D. 22. **Cinematografia** de M. Zapan.
D. 23. **Automobilul** de Căp. M. Pantazi.
D. 31. **Planorul** de Ing. G. Lipovan.*

INDUSTRIE

D. 3. **Industria Parfumului** de E. Severin.
D. 6. **Indust. Azotului** de L. Caton.
D. 17 **Ce se scoate din cărbuni** de Prof. C. V. Gheorghiu.
D. 18. **Industria materiilor colorante** de G. A. Florea.
D. 20. **Industria zahărului** de G. I. Baboianu.
D. 24. **Fabricarea sticlei** de G. A. Florea.
D. 34. **Fabricarea produselor din vinuri** de Dr. N. Costeanu.*
D. 35. **Amidonul şi Glucoza** de Eugen Neven.*
D. 36. **Parfumuri şi sulimanuri** de L. Potamiano.*

ECONOMIE.-SOCIOLOGIE

A. 32. **Cifrele** de G. M. Lăzărescu.
A. 36. **Soc. naţiunilor** de A. Gorovei.
A 69. **Strejăria** de V. Gheţea.*
A. 70. **Invăţătura lui Gandhi** de Th. Simenschi.
B. 17. **Ră[illegible]orsie** de I. Mihai.
B. 36. **Omul şi societatea** de Al. Giuglea.
B. 40. **Votul obştesc** de A. Gorovei.
B. 41. **Banul** de A. Giuglea.
B. 43. **Calendarul** de A. Giuglea.

DIVERSE

D. 13. **Gări şi trenuri** de Gh. Şiadbei.
D. 16. **Tiparul** de Vasile Romanescu.
D. 28. **Innotul** de P. Epureanu.*
D. 30. **Cum navigă corăbiile** de Spardeck.*
D. 32. **Cartea Românească** de I. Simionescu.
C. 58. **Turismul şi importanţa lui** de A. Piţu.

La comandă se va scrie Seria (A. B. C. D.) şi numărul.

30015—939